

Nummerdamine ikka hoos

Argo Mund

Mitu korda on keelehooldajad kirjutanud sõna *number* vallutustest eesti keeles.¹ Hoolimata sellest on häda siiski püsinud, seetõttu käsitlegem seda veel kord. Keelejuutu näitelausestes tuleb ette ka muid puudusi peale sõna *number* väära kasutamise, need jätkem praegu vaatlusest kõrvale.

„Eesti kirjakeele seletussõnaraamat” esitab sõnal *number* järgmised tähendused:

- 1) arvu tähistav sümbol, arvu kirjamärk;
- 2) mingis järjestuses, süsteemis, liigituses, loetelus või sarjas millegi või kellegi kohta märkiv arv ning selle kirjalik tähistus;
- 3) teatud kindla numbriga ese, objekt või isik;
- 4) etteaste mingis (sega)eeskavas.²

Number on õigel kohal järgmistes lausetes:

- Keskerakonna **esinumbri** Toomas Vareki sõnul tuleb esialgu kõne alla laiapõhjalise koalitsiooni moodustamine. (Virumaa Teataja 22.10.2002)
- Tuhmkuldsel pakendil Reiljani nime ja **valimisnumbrit** kandev šokolaaditahvel kutsub maiasmokki üles valima Rahvaliitu ja õiglust. (Postimees 06.02.2003)

¹ L. Kaagjärv, *Number* ja *arv*. – Õiguskeel 2002, nr 2, lk 28–29; Keelekaitse. Eesti Keele Kaitse Ühingu kogumik nr 4. Tartu, 2004, lk 60; U. Liivaku, Väike soovitusõnastik. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2001, lk 101.

² Eesti kirjakeele seletussõnaraamat. III köide, 4. vihik. Eesti Teaduste Akadeemia Eesti Keele Instituut, 1994, lk 721–722.

- Järgmise aasta veebruarist peavad kõik tavatelefoniomaniikud valima oma telefonilt helistades seitsmekohalise numbri. **Hädaabi-** ja **lühinumbrite** valimise kord ei muutu. (Virumaa Teataja 18.10.2002)
- **Laulunumbrid**, mida Sisask etendustes tihti esitab, talle näitlemist lihtsamaks ei tee. (Eesti Päevalehe nädalalõpulisa Laupäev 27.09.2003)
- Jõudsid ju samas lavale ka kokakoola ja hamburgeri **tantsunumbrid** kui Ameerika heaolu igituttavad sümbolid. (Virumaa Teataja 11.12.2002)

Järgmistes näidetes on olulisel kohal mitmesugused hulgad, mille suurus on kindlaks tehtud **loendamise teel**, järelikult peab *numbri* asemel kasutama sõna *arv*.

- Arvan, et pankrottide **number** näitab langustendentsi. (Virumaa Teataja 09.09.2004) – **arv**
- .. hukkus 2003. aastal Eestis tulekahjus 12 inimest iga 100 tuhande elaniku kohta. See on väga **kõrge number** ja sellest halvem on vaid Venemaa näitaja. (Virumaa Teataja 18.03.2004) – **suur arv**
- Asustatud saari on kokku 17, elanike **kogunumbriks** u 9000. (Postimehe nädalalisa Arter 14.06.2003) – **koguarv**
- Erinevalt teistest kõrgkoolidest TÜ suuri **konkursinumbreid** ei rõhuta .. (SL Õhtulehe lisaleht abc 14.08.2003) – **suuri konkursiarve ~ suurt konkurssi**
- .. pole ühing kiirustanud esialgsete **osavõtunumbrite** avalikustamisega. (Postimees 17.12.2002) – **esialgse osavõtuarvu**

- **Müüginumbritel** on just Alma joogipiim, koored ja jogurtid Eesti turul liidripositsioonidel, kohupiimatooted on alles tõusuteel .. (Maaleht 05.12.2002) – **müügiarvudelt ~ müügi poolest**
- Kokku müüdi Montoni poodides moemärki aastaga 287 miljoni krooni eest, suurimad **müüginumbrid** olid Leedus, järgnesid Eesti ja Poola. (Postimehe nädalalisa Arter 04.10.2003) – **suurimad müügiarvud ~ suurim müük**
- Eesti automüüjate hinnangul on uute autode müügi kasv stabiliseerumas ning **müüginumbrite** suurt kasvu enam oodata pole. (Virumaa Teataja 14.07.2004) – **müügiarvude**

Massilõitades levivad *kuulajanumber* ja *vaatajanumber* harjumuspäraste liitsõnade *kuulajaarv* ja *vaatajaarv* asemel.

- Kui nüüd vaadata **kuulajanumbreid**, siis on „Maalehega maale” Vikerraadio üks kuulatavamaid saateid. (Maalehe tele- ja raadiokava TeRa 11.–17.10.2004) – **kuulajaarvu ~ kuulajate arvu**
- Sildose sõnul võiks „Nimed marmortahvilil” jõuda väga kõrge **vaatajanumbrini** juhul, kui see suudab inimesed kinno tuua teist, aga miks mitte ka kolmandat korda. (Postimees 05.11.2002) – **suure vaatajaarvuni**
- .. samas oli mõlema menuri **vaatajanumber** peaaegu sarnane kahe nädala tagusega. (Postimehe nädalalisa Arter 25.10.2003) – **vaatajaarv**

Vahel on *number* lihtsalt liigne sõna, millega autor näitab keelemoodidega kaasaminekut, kuid mida hea stiili viljeleja peab oskama vältida, nt

- .. kuid proovisõidus valdavalt maanteel liikudes oli kulu siiski ligi üheksa liitrit. Suhteliselt suurele kulule vaatamata on automaatkäigukastiga diiselmootor mõistlik valik, bensiinimootoritest on **kulunumbrid** märksa madalamad, liikumisvõime pole aga samuti kurta. (Postimees 02.08.2004) – **kütusekulu märksa väiksem**
- Jaapanlased lähtusid puhtalt ärielistest kaalutlustest: tippupürgijad väikesest Eestist ei suudaks **müüginumbreid** Euroopas kuigivõrd tõsta. (Postimees 09.10.2004) – **müüki suurendada**
- **Läbimüüginumbrid** on küll olulised parameetrid, ent panevad mõnikord põntsu originaalsele mõttele. (Eesti Päevaleht 23.10.2004) – **läbimüük on oluline parameeter**
- Blahonikoleas loodab esimeste olümpiapäevade kasinaid **läbimüüginumbreid** Eesti fännide ja suure osa ärieliidi aktiivse külastamise toel oluliselt kasvatada. (Postimees 18.08.2004) – **kasinat läbimüüki**
- Audioraamat jõuab kuulajani järgmises **aastanumbris**. (Virumaa Teataja 05.11.2003) – **järgmisel aastal ~ järgmine aasta**
- Vastavalt Edelaraudtee ja Rakvere linna esialgsele kokkuleppele võib reisirongiliiklus Rakvere ja Tallinna vahel alata veel **selle aastanumbri sees**. (Virumaa Teataja 13.10.2004) – **sel aastal ~ see aasta**
- Puhkuselt naasnuna suurendas A. teise poolaja alguses vaatamata vastaste uuele survele Tapa **edunumbreid** veelgi ja tegi 51. minutil seisuks 6:0. (Virumaa Teataja 09.09.2003) – **edu**
- Avaveerand võideti 28:19, poolajaks olid kodumeeskonna **edunumbrid** tosin punkti 47:35. (Virumaa Teataja 17.12.2003) – **oli edu**

- .. publikuarv töötab **eelmüüginumbreid** vaadates hüpata üle 40 000 vaataja piiri .. (Virumaa Teataja 15.10.2004) – **eelmüüki ~ eelmüügi kulgu**
- Tänavu näeb Rakvere turul nii mõnegi kauba juures suuremat **hinna**numbrit .. (Virumaa Teataja 22.08.2003) – **hinda**
- .. nii kõrgele küündivat **kahjuminumbrit** ei prognoositud. (Postimees 06.08.2003) – **nii suurt kahjumit**
- **Kasuminumbrit** ei soovinud J. H. avaldada .. (Virumaa Teataja 16.01.2003) – **kasumit ~ kasumi suurust**
- Võrreldes 2002. aasta **käibenumbriga** (227 miljonit krooni), on kasv 15 protsenti. (Virumaa Teataja 05.02.2004) – **käibega**
- .. paraku jäävad siinsete ettevõtete tootlikkuse näitajad teistele Kesk-Euroopa riikidele alla, samuti on väiksem tootlikkuse **kasv**number. (Eesti Päevaleht 12.12.2002) – **kasv**
- Lääne-Viru pritsimeeste juht avaldas kartust, et väike **palganumber** sunnib tulevikus töölt lahkuma häid ja kogenud pritsimehi. (Virumaa Teataja 25.10.2003) – **palk**
- .. keskmise **brutopalg**a numbrid ei kipu tegelikkusele vastama. (Virumaa Teataja 30.10.2003) – **keskmise brutopalk ~ keskmise brutopalg**a suurus
- Tean paljusid poliitikuid, kes sätivad erakonna suuriritusi, olgu selleks kongress, volikogu või ka suvepäevad, spetsiaalselt küsitluse läbiviimise ajaks, et tihedama meediakajastuse abil tõsta erakonna **populaarsusnumbrit**. (Postimees 13.09.2002) – **suurendada populaarsust**

- Kõvasti viltu läinud **prognoosinumbrites** Atonen suuremat probleemi ei näinud. (Eesti Päevaleht 12.12.2002) – **prognoosis**
- Kiireid rakendustulemusi on teadusvallas võimalik saavutada vaid ühel juhul: kui **rahanumbreid** ja inimjõudu ei loeta. (Postimehe nädalalisa Arter 04.01.2003) – **raha**
- „Kolme hulka ikka lootsin tulla ja selle nimel on ka üht-teist tehtud,” lausus rakverlane, kes parandas oma põhialal klassikalises töstmises mullu neli korda Eesti **rekordinumbreid**. (Virumaa Teataja 29.01.2004) – **rekordit**
- Tänavu ei ole oodata loodetud **saaginumbreid**. (Virumaa Teataja 18.05.2004) – **saaki**
- Aga üldjuhul mõeldakse karme **statistikanumbreid** lugedes, et ega seda minuga ikka juhtu. Vaadake, mitu inimest on käinud end näiteks marutaudi vastu vaktsineerimas – 51. (Virumaa Teataja 07.08.2003) – **karmi statistikat**
- Välismaa festivalidele kutsutakse küll, aga **sõidukulude numbrid** ei ahvatle Virret maailmas kuigivõrd ringi kihutama. (Virumaa Teataja 14.01.2004) – **sõidukulud**
- „Kaotajate” CD **tiraažinumbriks** on 700, kuid juhul, kui nõudlus tõusvas joones kasvab, antakse välja lisatiraaž, lisas Leppik. (Postimees 30.07.2003) – **tiraaž**

Ebasobiva *numbri* vältimiseks on ka teisi võimalusi.

- Kui **eelarvenumbrid** selguvad, antakse lähe ka maakondlikele lauluvõistlustele. (Virumaa Teataja 04.12.2002) – **eelarve suurus selgub**

- Mullused sisevastuolud kahandasid **publikunumbrit**, piletitulu vähenes, maja renoveerimine ei luba korraldada nii palju etendusi kui vaja. (Postimees 11.01.2003) – **publiku hulka**
- Kui teatrite rahastamisskeem **publikunumbrite** alusel jätkub, siis ei usu mina, et aastad tagasi Rakvere teatri käima vedanud meestel enam pikalt osooni jätkub. (Virumaa Teataja 27.03.2003) – **rahastamine publiku hulga järgi**
- Samas kajastavad **laborinumbrid** vaid haiglaist laekunud proovinäite ja grippi võib liikvel olla rohkem. (Postimehe nädalalisa Arter 22.03.2003) – **labori andmed**
- Purre sõnul pole **palganumbris** midagi müstilist, ent tunnistas samas, et Rootsi lavastaja teenib siiski mõnevõrra enam kui teatrijuht Anne Veesaar, kelle ametipalk on 16 800 krooni. (Postimees 08.01.2003) – **palga suurus**
- Missugustes valdkondades võiksid kolm naabervalda arendada koostööd, et elanikkonnale osutatavate teenuste kvaliteet tõuseks, et valdade käsutuses olevad **rahanumbrid** suureneksid, et võimalused ettevõtluse arendamiseks paraneksid? (Virumaa Teataja 06.01.2004) – **et vallad saaksid oma käsutusse rohkem raha ~ et valdade käsutuses olevad rahasummad suureneksid**
- .. **kaotusnumbriteks** vanuseklassi esinumbrile Oskar Saarnele kujunesid 2:6, 1:6. (Virumaa Teataja 19.08.2003) – **kaotusseisudeks**
- .. kui 6,1 sekundit enne lõppu ilmusid Richard Andersoni vabavisetest tabloole **viiginumbrid** – 71:71. (Postimees 24.03.2004) – **ilmus viigiseis**

- Emori **uuringunumbrid** kajastavad üksnes nende valijate seisukohti, kes lubasid, et lähevad kindlasti valima. (Postimees 17.02.2003) – **uuringu tulemused**
- Siinkohal tahaks vaid mälu värskendamiseks öelda seda, et tollal ei häirinud parlamendiliikmete **palga ja pensioninumbrid** kedagi, sest saadi aru nende inimeste inimlike riskide suurusest. (Virumaa Teataja 28.12.2002) – **palga- ja pensionimäärad**

Oskus sõnastada oma mõtet nappide vahenditega hoiab ehk kokku kirjutamis- või rääkimisenergiat, ent niisugune säästlikkus kukutab keelekasutaja mõnikord ootamatult stampide lõksu.

- Viiekohalist **palganumbrit** pole tema silmad veel näinud. (Eesti Päevaleht 14.08.2004) – **viiekohalise arvuga märgitavat palka**
- Kolmekohalise **kaalunumbriga** naised on elurõõmsad ja lahedad ning erinevad reklaamlehtedel kirjeldatud kurbadest ja üksildastest paksudest nagu öö ja päev. (Virumaa Teataja 26.08.2004) – **naised, kelle kaalu märgitakse kolmekohalise arvuga**

Näiteid on paraku veel rohkesti pakkuda, kuid tõmbame siinkohal joone alla.

Kui soovime kasutada *numbrit*, kaalugem enne, kas on olemas teine väljendusviis, ja võimaluse korral tarvitagem seda. Ainult nii läheb meie oma keel vaheldusrikkamaks.

Oma Keel 2004, nr 2